

Asia: VN/21436/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Tampereen yliopiston lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta (MET) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Hallituksen esitys tarkennuksista terveydenhuoltolakiin koskien palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa on tärkeä ja kannatettava. Palliatiivisen hoidon määritelmien ja hyvinvointialueiden järjestämisvastuun kirjaaminen lakiin selkiyttää palliatiivisen hoidon asemaa ja järjestämistä. Tämä on olennaista, koska palliatiivisella hoidolla ja lääketieteellä ei ole ollut samanlaista vakiintunutta asemaa terveydenhuollossa kuin monilla muilla lääketieteen erikoisaloilla.

Ehdotus lain kirjauksista on perusteellisesti laadittu. Palliatiivisen hoidon määritelmässä kuitenkin maailman terveysjärjestö (WHO), THL ja Käypähoitosuositus käyttää tässä yhteydessä käsitettä elämänlaatu – ei toimintakyky. Elämänlaatu on tässä kontekstissa toimintakykyä parempi termi kuvaamaan annettua tukea. Lakitekstiin ehdotetaan määritelmään pientä muutosta: ”Palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan parantumatonta, etenevää sairautta sairastavan potilaan oireiden hallintaan ja elämänlaadun tukemiseen tähtäävää aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa.”

Lakitekstin ehdotuksessa on hyvä tarkennus, että palliatiivista hoitoa tulee tarjota sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa. Perustelutekstiin ehdotetaan vielä selkeytettävän, että palliatiivista hoitoa tulee antaa potilaan tarpeen mukaan nimenomaan palliatiivisen hoidon erityis- että perustasolla. Erityistasoa ja perustasoa on sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa. Lain perusteluteksteihin ehdotetaan tarkennusta esimerkiksi seuraavasti: ”Palliatiivisen hoidon palvelut tulee järjestää hyvinvointialueilla portaittaisesti perustasolla ja erityistasolla.”

Lain perustelutekstissä tuodaan hyvin esille, ettei palliatiivinen hoito ole aikaan sidottu. Perustelutekstissä olisi hyvä vielä tarkentaa esimerkiksi: ”Palliatiivista hoitoa tulee tarjota myös sairauskohtaisen hoidon rinnalla (ns. varhainen rinnakkainen palliatiivinen hoito).” Tämän varhaisen palliatiivisen hoidon hyödyistä on tutkimusnäyttöä.

Palliatiivinen hoito koskee myös henkeä uhkaavaa sairautta sairastavia, vaikka sairaus ei varmuudella johtaisi kuolemaan. WHO:n määritelmässä: ”life-threatening illness” ja Käypähoitossa: ”kuolemaan johtava tai henkeä uhkaava sairaus”. Tämän voisi tarkentaa lain perusteluissa, vaikka lakitekstiin muotoilu voi olla haastava.

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Ei kommentoitavaa.

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaan koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Ei kommentoitavaa.

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Esitetyt lain tarkennukset palliatiivisen hoidon suhteen eivät lisää hyvinvointialueiden velvoitteita, mutta täsmentävät näitä. Hyvin järjestetty palliatiivinen hoito parantaa potilaiden hoitoa ja tukee läheisten toipumista, mutta suuntaa myös terveydenhuollon resurssit asianmukaisesti. Palliatiivisen hoidon palveluiden on sekä kansallisissa että kansainvälisissä tutkimuksissa osoitettu vähentävän tarpeetonta akuutti- ja erikoissairaanhoidon käyttöä elämän loppuvaiheessa. Palliatiivisen hoidon asianmukainen järjestäminen ohjaa resurssit oikein potilaiden ja läheisten saadessa samalla parempaa hoitoa.

Mahdolliset muut kommentit

Esityksen perusteluissa tuodaan esiin käynnissä oleva palliatiivisen lääketieteen erikoisalan arviointi sosiaali- ja terveysministeriössä. Palliatiivisen lääketieteen kehitys edellyttää palliatiivisen lääketieteen erikoisalaa, joka Suomesta vielä puuttuu. Kaikkia lääketieteellisiä tiedekuntia edustava valtakunnallinen ammatillisen jatkokoulutuksen toimikunta (VAJT) on suhtautunut myönteisesti erikoisalan perustamiseen. Palliatiivisen lääketieteen erikoislääkärikoulutuksen perustaminen ja kirjaaminen asetukseen olisi linjassa lakiin suunniteltujen palliatiivisen hoidon kirjausten kanssa.

LÄÄKETIETEEN JA TERVEYSTEKNOLOGIAN TIEDEKUNTA (MET)

Valmistelijat:

Professori Juho Lehto (palliatiivinen lääketiede)

Dekaani, professori Seppo Parkkila

Lamminmäki Sara
Tampereen yliopisto - Tampereen yliopisto, lääketieteen ja
terveysteknologian tiedekunta (MET)